

Behálózták Hiszékeny urat – Exkluzív Szuhay Balázs ügynökbeszervezésér?!

2026 április 14. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Gyermekkoromban, mint annyian a Kádár-korszakban, én is jól szórakoztam Hakapeszi és Hiszékeny úr televíziós párosán.

Utóbbi figuráját Szuhay Balázs színészművész alakította. Tökéletesen játszotta a majom általálalmányaitól elkábult, átvert, majd dühös, nem éppen okos vásárló figuráját. Amikor ezt a műsort néztem, még fogalmam sem lehetett arról, „Hiszékeny úrral” egyszer állambiztonsági ügyei kapcsán foglalkozom majd.

Nem kis meglepéssel olvastam 2014-ben az időközben elhunyt Klapka György azon állítását, hogy egy hozzá hasonlóan a Rózsahegyi Kálmán színiiskolájában pallérozódó színésznövendék jelentéseket írt róla. Igaz, Klapka – feltehetően tartva egy esetleges per következményeit? –, nem is kívánta megnevezni az állítólag róla jelentés színészművészt. Mindenesetre az ügy kipattant, a sajtó utánament a történeteknek. Kinyomozták, ki is lehetett az, aki Klapkáról jelentett a Kádár-korszakban. A 2020-ban elhunyt [Verebély Iván nem hitte el](#), hogy szeretett és nagyrabecsült színésztársa, akivel annyi közös, emlékezetes kabarétréfában szerepeltek együtt, bárkit is besúgott volna. Sőt azt is hozzátette, hogy [Szuhay Balázs \(1935–2001\)](#) – mert róla van szó – egyáltalán nem is szívelte a kommunista korszak politikai berendezkedését. Az 1945 utáni időszak nem bánt éppen kesztyűs kézzel Szuhay családjával, kitelepítették őket. A rendszerrel szembeni antipátiája közismert volt a színésztársai körében is.

Szuhay Balázs színművész egy 1963-as rádiókabaré-felvételen (Forrás: Fortepan / Szalay Zoltán)

Ártott-e valakinek?

Ebből kiindulva Verebély okkal tartotta elképzelhetetlennek az állításokat. Bizonyítékokat szeretett volna látni Klapka szavainak és a sajtó állításainak igazolására. Mások is Szuhay védelmére keltek. Jómagam Puzsér Róbert egy 2014-es, a közösségi médiában közzétett bejegyzésével is találkoztam, aki akkor joggal kérte számon a sajtótól, hogy szenzációként tálalja a feltételezett ügynökök, közismert emberek neveit. Azt is okkal állította, hogy a beszervezettek többször maguk is áldozatok, akiket az állambiztonságiak zsarolással kényszerítettek az együttműködésre. Mondhatjuk, hogy az elmúlt rendszer, a diktatúra hatalmaskodásának, embertelenségének következményeiről olvashatunk az aktákban? És persze az is kérdés, hogy a feltárt állambiztonsági jelentések, dossziék mit is tartalmaznak pontosan? Profánabban fogalmazva, biztosak lehetünk abban, hogy ártott-e valakinek Szuhay Balázs, vagy sem?

Alig tíz év telt el 2014 óta, amikor a Magyar Művészeti Akadémia ösztöndíjával kutatni kezdtem azoknak a színművészeknek az ügyeit, akik így vagy úgy, de az állambiztonság „alanyaként”, „tárgyaként”, esetleg mindkettőként tevékenykedtek a Kádár-korszakban. Teszem ezt elsősorban a rendszer logikájának megértése szempontjából: sokkal inkább ez foglalkoztat, mint az ítékezés, a bárki feletti pálcátörés.

Így akadt a kezembe a „Viktor” fedőnevű ügynök dossziéja. Ezzel összefüggésben kaptam meg a 6-os (beszervezési) kartonját is. Ez azonban hemzseg az ellentmondásoktól is. Éppen ezért érdemes alaposan is elemeznünk a rajta található adatokat. „Viktor” Szuhay Balázst takarja. Beszervezése idejét 1957. április 5-re datálták. Az akciót a békéscsabai rendnyomozó, Szabó Béla hajtotta végre. Akkoriban Szuhay a Békés megyei Jókai Mór Színház tagja volt. Szabó ellenben nem akárkinek számított a nyomozók között, és figyelembe véve későbbi életútját is, meglehetősen tapasztalt rendrel állunk szemben. 1954-ben az államvédelem hadnagyaként szolgált; ekkor már az ÁVH nem volt önálló, egy évvel korábban döntöttek a Belügyminisztériummal való összevonásáról. A BM megyei főosztályaihoz kerültek az ÁVH szervei. A gyakorlatban ez a Belügyminisztérium átvételével járt együtt. Szabó 1954. október 29-ig már a BM Békés megyei főosztályának helyettes-osztályvezetői pozícióját is betöltötte. Ekkor elbocsátották, azonban az 1956-os forradalom és szabadságharcot követően visszatért az állományba. 1957–59 között rendnyomozó hadnagyként, majd főhadnagyként a megyei rendőrfőkapitányság politikai nyomozó osztályán dolgozott. Gyulán kirendeltségvezető is volt, fokozatosan emelkedve a ranglétrán. 1970–71-ben már főhadnagyként megbízott alosztályvezető volt.

Hiányzó aláírás

Volt tehát, aki a 6-os kartonra elsőként vezethette rá Szuhay adatait. Ezek a kartonok, minden esetben tartalmazzák azt is, hogy milyen a szervezett viszonya a kommunista rendszerhez. Itt érkezünk az első ellentmondáshoz. A karton Szuhayt a kommunista rezsimmel szemben egyszerre lojálisnak és ellenségesnek bélyegezte. A gépett szövegben úgy olvashatjuk, hogy lojális, miközben kézírással rövidítve az is szerepel, hogy „ellenforradalmi tevékenység”. Könnyen elképzelhetjük, hogy a két bejegyzés nem azonos időpontban született. De miért lenne ez fontos? Azért, mert esetleg következtethetnénk arra, hogy milyen okok vezettek el a szervezéséhez. Annál is inkább szükségünk lenne erre, mert a kartonjáról kihúzták a szervezés alapját; ezt valószínűleg az iratokra vonatkozó törvényi szabályozás alapján kellett törölni. Tehát olyan üggyel zsarolhatták, kényszeríthették együttműködésre a színművészt, amely a legbelsőbb személyiségi jogok szférájába tartozik. Nincs róla és éppen ezért jelenleg nem is lehet róla több információnk. Így azonban kizárhatjuk, ha ez a szervezés valóban megtörtént, hogy a színész hazafias alapon, meggyőződésből vállalta volna az együttműködést. Mindez a zsarolás lehetőségét erősíti. Ráadásul további bonyodalmat jelent, hogy nem találtam semmilyen Szuhay Balázs által aláírt szervezési nyilatkozatot, az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában (ÁBTL) szereplő „Viktor” dosszié nem is tartalmazott ilyesmit.

Szuhay foglalkoztatási területének a színészek belső reakciójának felderítését jelölték meg a nyomozók.

1956 után a színházak és a művészek célpontjaivá váltak az újabb forradalomtól rettegő rendszernek. Mindent tudni akartak róluk, és különösen az érdekelte a politikai nyomozókat, hogy miképpen gondolkodtak a színművészek a formálódó korszakról, illetve az is kulcskérdésnek számított, hogy a színházak világából ki és mit tett 1956 forró szén. A kiszarolt adatokat újabb zsarolásokra használták fel. Gátlások nélküli polipként terjeszkedtek a színházakban, miközben roncsolták az emberi sorsokat.

Ráadásul Békéscsabán a korszakban meglehetősen aktívan tevékenykedtek a politikai nyomozók. Ekkoriban kényszerítették zsarolással együttműködésre Bor József rendezőt is, aki később a Győri Nemzeti Színházban épített fel jelentős karriert.

„Viktor” dossziéjában 1960–61-ből olvashatunk jelentéseket. Szuhay akkor már a fővárosi Vidám Színpadon játszott, amikor „Viktor” anyagából megtudhatjuk: már azok a művészek is visszatérhettek a színjátszáshoz, akiket börtönbüntetésre ítélték az 1956-os forradalom és szabadságharcban való részvételük miatt. A Fészek Művészklubban feltűnt Horváth Jenő és Füzesy Ottó is, akiket „Viktor” jobboldali társaságként emlegetett mint „ellenforradalomért” egykor elítéltek csoportosulását, de mivel nem ismerte őket, nem is beszélt velük különösebben semmiről. Azzal védekezett Polgár Ferenc nyomozónak, fővárosi tartótisztjének, hogy még csak most kezdi kiépíteni budapesti kapcsolatait, így nem nagyon tud még jelentést tenni. A Vidám Színpad rendezőjéről, Horváth Tivadarról (1920–2003) csak annyit olvashatunk, hogy nem politizált, a munkájának élt, a jelentő csak a legjobbakat tudta róla mondani.

'56-ra voltak kíváncsiak

Úgy t?nik, Polgár f?hadnagy – min? meglepetés! – színésztársai 1956-os múltjáról vallatta leginkább Szuhayt. Az ? múltjukat persze ismerték, csupán arra voltak kíváncsiak, miképpen illeszkedtek vissza a szakmájukba, hogyan gondolkoznak a történekr?l? Ellenségesek-e a rendszerrel szemben? Mire számíthatnak t?lük a továbbiakban? Így kerültek képbe azok a színm?vészek, színházi dolgozók, akiket Szuhay még Békéscsabáról ismert. Külön érdekes, hogy olyan színm?vész?l is kértek információt, aki hálózati személy volt. Persze ezt nem közölték külön vele, csak kíváncsiak voltak, hogy leleplez?dött, dekonspirálódott-e. Egy-két jelentést olvashatunk [Kazal Lászlóról \(1911–1983\)](#), aki állítólag színésztársainak elmesélte Nyikita Hruscsov szovjet vezető? az ENSZ közgy?lése el?tti 1960-as akcióját, amikor levetett cip?jével püfölte az asztalt. Kazal el?adásában ez nyilván frenetikus lehetett.

Boross Jánosról (1924–1976), az 1956 után szintén rövid börtönbüntetésre ítélt színész?l is olvashatunk az aktában. De az ? esetében egyáltalán nem számolt be „Viktor”, hogy miképpen vélekedett a Kádár-korszakról, ami nem is nagyon tetszett Polgárnak. Szenes Iván dalszövegíróval (1924–2010) kapcsolatban csak annyit említett, hogy az állam megkerülésével szeretett volna egy kelet-németországi turnét szervezni. A megállapodás után szerette volna csak értesíteni az állami szerveket. Itt csak anyagiakról, nem pedig politikai indokokról lehetett szó.

Mindezeket mérlegre téve a kutatás jelen fázisában er?sen kétséges, hogy bárki is kárt szenvedhetett attól, amit Szuhaytól vagy a tartótisztjeit?l sugalmazva olvashatunk az anyagban. Sokkal inkább arról van szó, hogy az elmúlt erkölcstelen rendszer állambiztonsága megsarolt szerencsétlen m?vészek segítségével igyekezett minél több információt kinyerni a színházakból, az 1956-os forradalom hatásaitól retteg? kommunista elit megnyugtatására. Szuhayt valamilyen eddig ismeretlen alku következményeképpen 1963-ban, a rendszer konszolidációjakor engedték el tartói. S hogy miért épp ?t zsarolták meg 1957-ben? Éppen azért, amit Verebély Iván mondott róla. Tudták, hogy gy?löli a kommunista rendszert, tudták ezt színésztársai is. Kivel osztották tehát meg legszívesebben a gondolataikat? Kiben bízhattak volna jobban? Ez és egy ma még ismeretlen személyes titok lehetett Szuhay veszte. Így lett ? is a korszak áldozata.

Rácz János

A szerz? a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tudományos f?munkatársa, az MMA ösztöndíjasa

Borítókép: Szuhay Balázs (balra) mint Hiszékeny úr (Forrás: Magyar Televízió archívuma)

www.magyar nemzet.hu

Ajánló

